بڕیارنامە و ڕاسپاردەکانی کۆنگرەی حەڤدەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان

کۆنگرەی 17ی حیزبی دێموکراتی کوردستان کە لە ڕۆژانی 19 و 20ی خەزەڵوەردا بەسترا، بەڵگەنامەیەکی لەژێر ناوی «بڕیارنامە و ڕاسپاردەکانی کۆنگرەی حەڤدەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان»دا پەسند کرد. بڕیارنامە و ڕاسپاردەکانی کۆنگرە دوو بەشن، بەشی ئاشکرا و ڕوو بە دەرەوە، لەگەڵ بەشی نێوخۆیی و تەشکیلاتی.
ئەوەی لێرەدا دەخرێتە ڕوو، بەشی ئاشکرا و ڕوو بە دەرەوەی بڕیارنامە و ڕاسپاردەکانی کۆنگرەی17ی حیزبی دێموکراتی کوردستانە.

ئەلف. هەڵوێستمان لەبارەی کۆمەڵێک پرسی گشتیی جیهان، ئێران و کوردستان

١ (ڕووداو و ئاڵوگۆڕە سیاسییەکانی جیهان لە چەند ساڵی ڕابردوودا نیشاندەری لاوازبوونەوەی مێکانیزمەکانی هاوکاریی نێودەوڵەتی و ڕەوتی ڕوو بە داخرانەوەی زیاتری بەشێك لە جەمسەر و دەوڵەتانی مەترەح لە پێوەندییە نێودەوڵەتیەکاندا بەسەر خۆیاندایە. ئێمە لەو باوەڕەداین کە تەنیا کاتێک ئایندەیەکی باشتر چاوەڕوانی مرۆڤایەتی و جیهان دەبێ کە بنەما و مێکانیزمەکانی هاوکاریی نێوان دەوڵەتان بەلەبەرچاو گرتنی ویست و بەرژەوەندیی خەڵک و پێکهاتەکانی وڵاتان بەهێز بکرێن و چیدیکە تاکڕەوی و ململانەی نێوان هێزە گەورەکان نەبێتە هۆی درێژبوونەوە و بێوڵام هێشتنەوەی قەیرانە سیاسی و ئینسانی و ژینگەییەکان. ئەمە بەتایبەتی سەبارەت بە ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست گرینگە.

٢ (سەبارەت بە فشارە نێودەوڵەتی و گەمارۆ ئابوورییەکانی سەر ئێران، لەگەڵ ئەوە کە تێکچوونی زیاتری ژیان و گوزەرانی خەڵک بەهۆی تەحریمەکانەوە جێگەی داخە، بەڵام کۆماری ئیسلامی کە لەڕاستیدا خەڵکی ئێرانی بە بارمتە گرتوە، بە بەرپرسیاری ئەو دۆخە دەزانین. وێڕای بەپێویست زانینی هەر جۆرە فشارێکی نێودەوڵەتی کە مەیدانی مانۆڕی خراپکارانەی کۆماری ئیسلامی لە ناوچەدا بەرتەسک بکاتەوە، لەو باوەڕەداین کە پێویستە کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی لە مامەڵەی لەگەڵ کۆماری ئیسلامیدا چیدیکە تەنیا خۆی لە پەروەندە ئەمنیەتییەکانی وەک پرۆگرامی ناوکی و سەقامگیریی ناوچەدا قەتیس نەکاتەوە. بەڵکوو زیاتر سەرنج بداتە پرسی ماف و ئازادییەکانی خەڵك و پێکهاتەکانی نێو ئێران و نوێنەرانی ڕاستەقینەی ئەوان بە موخاتب وەربگرێ هەتا خەباتی خەڵک بەدژی ڕێژیم لە یەکلا کردنەوەی چارەنووسی ئەو نیزامەدا کاریگەرتر بێ و ئایندەیەکی ڕوونتریش بۆ گەلانی ئێران لەڕێدا بێ.

٣ (هەڵوێست و سەفبەندییەکانی نێوخۆی کۆماری ئیسلامی لە ساڵانی دواییدا باشتر لە ڕابردوو ناکارامەیی و بێئیرادەیی ڕێژیم لە تەواوەتیی خۆیدا بۆ چارەسەری کێشەکانی وڵات و ڕووبەڕووبوونەوەی قەیرانەکان و گوێگرتن لە پەیامی خەڵکی نیشان داوە.
هەرلەوکاتەدا وێڕای باڵادەستیی نیهادە ئەمنیەتییەکان و ڕێبەریی نیزام لە جومگەکانی ئیدارەی وڵات و دیاریکردنی سیاسەتە نێوخۆیی و دەرەکییەکانی ئێراندا، جیاوازییەکی جەوهەری لە هەڵوێست و ڕەفتاری باڵە جیاکانی نێو ڕێژیم سەبارەت بەو پرسانە کە بۆ خەڵك گرینگن بەدی ناکرێ. هەربۆیە بە باوەڕی ئێمە تا کاتێک جیاوازییەکی ڕاستەقینە لە ڕوانگە و ڕەفتاری لاباڵەکانی ڕێژیمدا نەهاتۆتە پێش (شتێک کە بەدوور دەزانرێ)، پێویستە خەڵکی ئێران هەروەک لە دوو ساڵی ڕابردوودا نیشانیان داوە، هەروا کۆی ڕێژیم بە ئامانج بگرن.

٤ /کۆمەڵگەی سیاسیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان وێڕای ئەوە کە نابێ لە بەرامبەر پرۆسە سیاسییە سەراسەرییەکانی ئێران غافڵ و بێتەفاوەت بێ، پێویستە ئەولەویەتی کاری حەرەکەت لەسەر بنەمای تایبەتمەندیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و بە پێناسەیەکی قائم بە زات و بەشێوەی هەرچی یەکگرتووانەتر و مەیدانیتر بێ.

٥ /لەبارەی پرسی کورد لە پارچەکانی دیکەی کوردستاندا، پشتیوانی لە خەباتی ڕەوای کورد لەو پارچانەدا و لە هەر چەشنە دەرفەتێکی پێشوەچوونی پرسەکەیان دەکەین. هەر لەو کاتەدا جەخت لەسەر یەکبوونی نێوماڵی کورد لە هەرکام لەو پارچانەدا و تەعامولی نێوان پارچەکان بە ڕوحێکی نەتەوەیی و بە لەبەرچاوگرتنی بەرژەوەندی و پێویستییە خەباتگێڕییەکانی یەکتر دەکەینەوە.

ب. گوتاری سیاسیی حیزب

١ /بە حوکمی ئەوە کە ڕێبەریی بەکۆمەڵ لە حیزبی دێموکڕاتی کوردستاندا ئەسڵێکی هەمیشەییە، هەرچەشنە هەڵوێستێکی سیاسیی کەلان کە نوێ بێ یان جیاوازیی لەگەڵ سیاسەت و هەڵوێستەکانی پێشووی حیزب هەبێ، بەر لە دەربڕین و ڕاگەیاندن، پێویستە لە چوارچێوەی گونجاوی خۆیدا بکەوێتە بەر ڕاوێژ و بڕیاری لەسەر بدرێ. بەرپرسانی حیزبی لە هیچ پلە و مەوقعییەتێکدا لە دەرەوەی حیزب نابێ بەپێچەوانە و جیاواز لە سیاسەتی ڕەسمیی حیزب بدوێن و بجوڵێنەوە.

٢ /بە هەموو ئەو قابلییەتانە بۆ پێداچوونەوە و زەرفیەتسازیی سیاسی و ڕێکخراوەیی کە حیزبی دێموکڕاتی کوردستان هەیەتی، ئەو حیزبە لەڕووی ناسنامەی سیاسی‌یەوە میراتگری جەوهەرەی نەگۆڕی سامانی مەعنەوی و گوتاریی حیزب لە سەردەمی کۆماری کوردستان و مەودای نێوان دوو نیزامی پاشایەتی و کۆماری ئیسلامی بگرە تا پاش شۆڕشی ١٣٥٧ و قۆناغەکانی دواتری خەباتە.

٣ /حیزبی دێموکراتی کوردستان وەك حیزبێکی شۆڕشگێڕ خوازیاری کۆتایی هاتنی دیکتاتۆڕی لە ئێران و گۆڕینی کۆماری ئیسلامییە. پشتیوانی لە مێتۆدە مەدەنییەکانی خەبات _سەرەڕای نەبوونی بەستێنی واقعیی بردنەپێشی ئەم جۆرە لە خەبات لەژێر حاکمیەتی کۆماری ئیسلامیدا_ بەمەبەستی هێنانە مەیدانی خەڵک و بە چالش کێشانی ڕێژیمە و بەپێچەوانەی هێندێک تەفسیر کە لە هێندێک لە سیاسەت و دەربڕینەکانمان کراوە، بە مانای باوەڕ بە ئیمکانی ڕیفۆرمی ڕێژیم نییە .

٤ (ڕیسالەتی خەباتگێڕیی حیزبی دێموکڕاتی کوردستان چارەسەری پرسی کورد وەك پرسێکی سیاسییە. ئەمە پێشگیری لەوە ناکا کە پشتیوانی لە خواستە فەرهەنگییەکان و داواکاریی چین و توێژەکان و بەگشتی ئەو پرسانەی بابەتی ڕۆژانەی خەباتی جەماوەرین بکەین، بەڵام هەمیشە دەبێ دوورەدیمەنی ستراتژیک و نەتەوایەتیی خەباتی خۆمانمان لەبەرچاو بێ .

٥ (باوەڕ بە ڕێگاچارەی ئاشتیخوازانەی مەسەلەی کورد لە ئێران پرەنسیپێکی هەمیشەیی حیزبی دێموکراتە. بەڵام ڕەفتاری کۆماری ئیسلامی لەگەڵ خەڵکی کوردستان و حیزبی ئێمە و ئەزموونمان لەبواری وتووێژدا بە ئێمە دەڵێ کە ڕێژیم هەمیشە وتووێژی بۆ مەبەستی بەدخوازانە و خراپکارانەی خۆی بەکار بردوە. ئەگەر کۆماری ئیسلامی بەڕاستی بیهەوێ وتووێژ بکا، ئەوە دەبێ بە ڕەچاوکردنی کۆمەڵێک مەرج و پرەنسیپ (وەك بەڕێوەچوونی وتووێژ بە بوونی لایەنێکی سێهەم وەک چاوەدێر؛ مەعلووم بوون و حیساب لەسەر کرانی پلە و ئیعتباری نوێنەرانی لایەنی بەرامبەر؛ وتووێژ لەسەر خواستەکانی گەلی کورد) بێ. هەر جۆرە وتووێژێک دەبێ بە ئاگاداری و لە چوارچێوەی بڕیاری ئوسوولیی ڕێبەریی حیزبدا بێ و قۆناغی ئەسڵیی وتووێژی ڕاستەوخۆش پێویستە چەندی دەکرێ بە هەماهەنگی و هاوبەشی لەگەڵ پارتە سەرەکییەکانی دیکەی ڕۆژهەڵات بێ.

٦ (حیزبی دێموکڕاتی کوردستان لە بەخۆداچوونەوە و زەرفییەتسازیی ڕێکخراوەیی و سیاسیدا هەمیشە ڕچەشکێن بووە. سەیرکردنی ڕابردووی خەباتی خۆمان بە چاوێکی ڕەخنەگرانەوە بەتایبەتی سەبارەت بە کەموکوڕییەکانی نێوخۆی بزوتنەوە و کۆمەڵگەی سیاسیی کوردستان شتێکی بەجێ و پێویستە. بەڵام لەو کارەدا هەمیشە دەبێ شکۆی خەبات و خۆڕاگریی شۆڕشگێڕانەمان و ڕەوایی بڕیاری خۆڕاگریی چەکدارانە لە بەرامبەر سیاسەتی تەواوویستانە و شەڕخوازانەی کۆماری ئیسلامی پارێزراو بێ.

٧ (دێموکڕاسی هەم وەک ئیدەئاڵێکی کارپێکراوی ژیانی سیاسی و ڕێکخراوەیی حیزبی دێموکڕات و هەم وەک گونجاوترین بەستێن بۆ گفتگۆ و چارەسەری کێشەکان، لە ڕیزی پێشەوەی ئامانج و بەهاکانی حیزبی ئێمەیە. هەر لەوکاتەدا ئەولەویەتی خەباتی ئێمە مەسەلەی نەتەوایەتی و پرسی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانە. هەربۆیە جۆری مامەڵەمان لەگەڵ پرۆسە سیاسییەکانی دەرەوەی کوردستان و ئایندەی ئێران پێش هەموو شتێك لەسەر بنەمای تایبەتمەندیی کوردستان و پرسی کوردە .

٨ /دروشمی فیدرالیزم وەك گونجاوترین سیستم بۆ ئیدارە و پێکەوەژیان لە ئێراندا شیاوی گرینگیپێدان و کار لە سەرکردنی زیاترە. بەڵام ئەو ئەولەویەت و تایبەتمەندییەی پرسی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان کە لە بەندی پێشوودا باس کرا، دەستئاوەڵایی پێویستمان دەداتێ کە هاوشان لەگەڵ هێزە سیاسییەکانی دیکەی کوردستان لە داهاتوودا بەپێی ویستی خەڵکی کوردستان و واقعیات و مومکیناتی هەر قۆناغێک (بەبێ لەبیرکردنی جەوهەری مافی ڕەوای گەلەکەمان) بجووڵێینەوە.

٩ (خەبات بۆ چارەسەری پرسی کورد لە ئێراندا نابێ ئەو ڕاستییەمان لێ بشارێتەوە کە کورد یەک نەتەوەیە و کوردستان یەک نیشتمانە دابەش کراوە. لە عەینی فیدرالیخوازیدا ئێمە بەپشت بەستنی زیاتر بە مانای مافی دیاریکردنی چارەنووس وەک ئیرادەیەکی هەمیشە ئازاد، لەسەر گوتاری سەروەریخوازانەمان بەردەوام دەبین. هەروەها پێویستە ئەو چەمک و هێمایانەی تەعبیر لە سەروەریی گەلەکەمان دەکەن (کۆمار، نەتەوە، ڕۆژهەڵاتی کوردستان، ... هتد) لە ئەدەبیاتی سیاسی و پەروەردەی هزریماندا زیاتر کاریان لەسەر بکرێ.

١٠ (حیزبی دێموکڕاتی کوردستان لە عەینی ئەولەویەتدان بە خەبات لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان و درێژەدان بە پرەنسیپی ڕۆژهەڵاتتەوەری، هاوپێوەندیی نەتەوەیی نێوان پارچەکانی کوردستان (سەرەڕای هەموو کەموکوڕی و لاسەنگییەکانی) بە شتێکی پێویست دەزانێ. هاوکات پێمان وایە هەر پارچەیەکی کوردستان دەبێ بۆخۆی نوێنەرایەتیی بەرژەوەندی و ئاجێندای خەباتی خۆی بکا و موخالفی دەستێوەردانی هەر پارچەیەک لە کاروباری پارچەیەکی دیکەداین. ڕێبەریی حیزب پێویستە لە بەرامبەر دەستێوەردانی لەم چەشنە لە ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا بەرنامەی وا دابڕێژێ کە ئەوەندە کاریگەرییەی هەبێ کە سنوورێك بۆ ئەو جۆرە دەستێوەردانانە دابنێ، ئەوەندەش بەرپرسیارانە بێ کە گرژی و نێوان ناخۆشی لەگەڵ هێزی پارچەکانی دیکەی کوردستانی لێ نەکەوێتەوە.

ج. حیزب و کۆمەڵگە

١ (گوتار و بەرنامەمان لەبواری ناسنامەی نەتەوایەتیدا ڕوو بە ڕۆژهەڵاتی کوردستان پێویستە لە هەموو ڕوویەکەوە هەمەلاگیر بێ و هەموو فرەچەشنییەکانی نێوخۆی ئەم کۆمەڵگایە لەبەرچاو بگرێ. هەرچەشنە گوتار و ڕەفتارێک کە بە فەرق و جیاوازیدانان لەنێوان جۆراوجۆرییە فەرهەنگییەکانی نێو ئەم کۆمەلگەیە لێک بدرێتەوە و درزەکانی نێو کۆمەڵگە زیاد بکا، پێویستە خۆی لێ ببوێردرێ.

٢ (حیزبی ئێمە پێویستە لە ڕێگای تیمی کارناسەوە بەدواداچوون و چاوەدێریی دۆخی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و کێشە و چاوەڕوانییەکانی خەڵک لە هەموو ڕەهەندەکانەوە بەتایبەتی لەبارەی پرسە ستراتژییەکان(سنوورەکانی خاک، دێمۆگرافی، ژینگە، تایبەتمەندییە لۆکاڵییەکان، ئاریشە کۆمەڵایەتییەکان بەتایبەتی مەوادی موخەدیر، بنیاتگەرایی ئیسلامیو ... هتد) بکا و لە سیاسەتسازی و بەرنامەڕێژیی کار و تێکۆشانیدا لەسەر بنەمای ئەو خوێندنەوە و بەدواداچوونە بجووڵێتەوە.

٣ (تەشکیلاتی ئێمە پێویستە بە ڕێکاری گونجاو لە نێوخۆ و لە دەرەوەی ڕۆژهەڵات پێگەی جەماوەریی حیزب فراوانتر بکاتەوە و بۆ ڕاکێشانی کەسایەتییە شوێندانەرەکان زیاتر تێبکۆشێ. بەرنامەڕێژی بۆ ئەم مەبەستە دەتوانێ زۆر ڕێکار بگرێتەوە و لەو پێوەندییەدا کۆمیتەی ناوەندی دەتوانێ وەکالەت بۆ هێندێک هەنگاوی تایبەتی بداتە دەفتەری سیاسی.

٤ (ناوچەکانی باکوور و باشووری ڕۆژهەڵات (ورمێ، کرماشان، ئیلام، لەکستان) و ناوچە کوردنشینەکانی دەرەوەی ڕۆژهەڵات (بەتایبەتی خوراسان) پێویستە لە گوتار و مێدیا و بەڕێوەبەری و تەشکیلاتی حیزبدا ڕەنگدانەوەی زیاتریان هەبێ و لە بەرنامەڕێژیی کار و تێکۆشانمان ڕوو بەو ناوچانە تایبەتمەندییان وەبەرچاو بگیرێ. بەرنامە و گوتاری حیزب بۆ چارەسەری پرسی کورد لە ئێران

پێویستە لەڕووی حقوقییەوە وەڵامی بۆ مافەکان و هەستیاریی نەتەوایەتیی کوردەکانی دانیشتووی ئەو شار و ناوچانەی ئێران هەبێ کە لەڕووی مێژووییەوە بەشێک لە خاکی کوردستان نین، بەڵام بەشێوەیەکی چڕ کوردیان لێ دەژی.

د. مامەڵەمان لەگەڵ لایەنەکانی دیکە

١ (لە بەستێنی دیپڵۆماسیدا پێویستە حیزبی ئێمە بەرنامەڕێژیی ورد و بەربڵاو بۆ ڕاکێشانی سەرنج و پشتیوانیی نێودەوڵەتی بۆ خەباتی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بکا. ئێمە وێڕای پابەندیمان بە بەها سۆسیال دێموکراتییەکان وەک ئیدەئالێک بۆ ئایندەی کۆمەڵگەی خۆمان، پێویستە لە بەستێنی نێونەتەوەییدا بەبێ لەبەرچاوگرتنی سنووربەندییە ئیدئۆلۆژییەکان بجوڵێینەوە و ئەولەویەتیش بدەینە ئەو کاناڵ و ناوەندانەی بەرهەمی مەلمووسیان لە بەرژوەندیی خەباتی گەلەکەمان لێ دەکەوێتەوە.
٢ (لە مامەڵەمان لەگەڵ هێزە ئێرانییەکاندا هاتوچۆ و گفتگۆ لەگەڵ هەموو تەیفەکانی نەیاری کۆماری ئیسلامی چ لە نێوخۆ و چ لە دەرەوەی وڵات بە پێویست دەزانین. بەڵام بۆ هاوکاری و هاوپەیمانی لەگەڵ ئەو هێز و تەیفانە، بەپێی ماهیەتی دێموکراتیکی ئەوان و لەوەش گرینگتر ڕادەی باوەڕیان بە بەڕەسمی ناسینی مافەکانی گەلی کورد لە ئێراندا دەجوڵێینەوە. سەبارەتبەو تەیفانەی ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانی کە گەلی ئێمە ئەزموونی تاڵی لەگەڵیان هەیە، پێویستە پێش هەر جۆرە نزیکبوونەوە و سازانێک، ئەوان حازر بن ڕەخنە لە ڕەفتاری رابردووی خۆیان بگرن یا لانیکەم بە جۆرێك بدوێن و بجوڵێنەوە کە نیشانەی نەگرتنەوەبەری ئاقارە خراپەکانی ڕابردوویان دەرهەق بە گەلەکەمان بێ.
٣ (لە پێوەندی لەگەڵ پێکهاتە نەتەوەییەکانی دراوسێی کورد لە ئێراندا (بەتایبەتی ئازەرییەکان) پێویستە سیاسەت و تێکۆشانی حیزبی دێموکڕاتی کوردستان بە هەماهەنگی لەگەڵ لایەنەکانی دیکەی بزووتنەوەی ڕۆژهەڵات بۆ جێخستنی مەیدانداریی ڕەوای کورد لە هەموو بوار و جومگەکانی ئایندە و ئاسایشی نەتەوایەتیی کورد هاوکات لەگەڵ هەوڵدان بۆ لێکگەیشتن و پێکەوەژیانی سالم و بنیاتنەر بێ.
٤ (تاکڕەویی حیزبەکان بە قازانجی سەرکەوتنی خەباتی گەلەکەمان نازانین، هەربۆیە لە بەستێنی کاری هاوبەش لەگەڵ حیزب و لایەنەکانی دیکەی ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا، وێڕای ڕۆڵی مێحوەری و کارسازی حیزبی دێموکڕاتی کوردستان، ئەولەویەت دەدەینە گەشەکردنی «ناوەندی هاوکاریی حیزبەکانی کوردستانی ئێران» بە چەشنێک کە هەم بنەماکەی بەشێوەی ئوسووڵی فراوان بێتەوە و هەم سازوکاری جیدی و بەکردەوەی لە بواره سەرەکییەکانی کار و خەباتی هاوبەشدا (سیاسی و گوتاری، جەماوەری، پێشمەرگانە، مێدیایی، دیپڵۆماسی) و ئامادەبوون بۆ قۆناغی ئینتقالیی بۆ دابین بکرێ.
٥ (باوەڕمان بە زەروورەتی یەکگرتنەوەی دێموکراتەکان لە جێی خۆیەتی و کاری بۆ دەکەین. بەڵام وێڕای هەوڵدان بۆ سەرکەوتنی هەوڵەکان لەو پێوەندییەدا، پێویستە ئەو هەوڵانە لەپێناو یەکگرتنەوەیەکی هاوسەنگدا بێ. لەهەرحاڵدا حیزبی دێموکراتی کوردستان ژیانی سیاسی و ڕێکخراوەیی خۆی بەو پرسە نابەستێتەوە و کار لەسەر تایبەتمەندیی خۆی دەکا.